

Cahit Uçuk'un Çocuk Romanlarında Değerler Eğitimi

Values Education in Children's Novels of Cahit Uçuk

Elif Burcu ULUN

ORCID: 0000-0002-9563-5812 ◆ Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkçe Eğitimi, Doktora Öğrencisi ◆
burcuulun@gmail.com

Özet

Çocuklar, çocuk kitapları aracılığıyla kitaplardaki kahramanlar ve onların yaşadığı olay ve durumlar hakkında düşünerek adil olmak, yardımsever olmak, sorumluluk sahibi olmak ve dürüst olmak gibi değerlerin önemini farkına varıp bu değerlerin ne anlama geldiğini kavrayabilirler. Çocuk edebiyatının bu şekilde kullanımı, çocukların değerleri tanıyarak bu değerleri içselleştirmelerine katkı sağlar. Bu araştırmanın amacı, Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında yer alan değerler eğitimi ile ilgili iletilerin tespit edilmesi ve tespit edilen bu iletilerin Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak belirlenen kök değerlere uygun bir şekilde sınıflandırılarak örneklerle açıklanmasıdır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temele alan bir yaklaşımla sosyal olguları ilişkili oldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana çıkaran bir yaklaşımdır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Araştırma kapsamında, Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında yer alan değerler, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında belirlediği kök değerler kapsamında incelenmiş, inceleme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, Cahit Uçuk'un 13 çocuk romanı ve 2 kitap serisi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Cahit Uçuk'un çocuk romanlarının, çocukların değerler ile tanışmasını ve bu değerleri içselleştirmelerini sağlayacak birçok iletiye sahip olduğuna ulaşılmakla birlikte yazarın çocuk romanlarında sevgi, saygı, adalet, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik, sorumluluk, adalet ve dostluk değerlerine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, yazarın çocuk romanlarının Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak yer verdiği kök değerler ile örtüştüğü görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Cahit Uçuk, Çocuk Edebiyatı, Değerler Eğitimi, Kök Değerler

Abstract

Through children's books, children can realize the importance of values such as being fair, helpful, responsible and honest by thinking about the heroes in the books and the events and situations they experience, and they can comprehend what these values mean. The use of children's literature in this way contributes to children's

internalization of these values by recognizing them. The aim of this research is to determine the interests in values education in Cahit Uçuk's children's novels and to find out how these messages are used in the teaching programs of the Ministry of National Education such as "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness". It is to explain it with examples by classifying it in accordance with the core values determined as benevolence. Qualitative research is an approach that emphasizes researching and understanding social phenomena in the environment they are related to, with an approach based on theory building. In the research, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the case or cases that are aimed to be investigated. Within the scope of the research, the values in Cahit Uçuk's children's novels were examined within the scope of the core values determined in the curriculum of the Ministry of National Education, conclusions were reached and suggestions were made in line with the findings obtained as a result of the examination. In the research, 13 children's novels and 2 book series by Cahit Uçuk were used as data collection tools. As a result of the research, it has been determined that Cahit Uçuk's children's novels have many messages that will enable children to meet values and internalize these values, and it has been determined that the author includes the values of love, respect,

justice, honesty, patriotism, helpfulness, responsibility, justice and friendship in her children's novels. When evaluated from this point of view, it has been seen that the author's children's novels overlap with the core values that the Ministry of National Education includes in the curriculum of "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness".

Keywords: Cahit Uçuk, Children's Literature, Values Education, Core Values

Giriş

Bireylerin toplum hayatına uyum sağlayabilmesi, toplumsal yaşamın kolaylaşması ve toplumu oluşturan bireylerin iyi ve doğru olana yönelebilmesinde değerler önemli bir yere sahiptir. Değerler, toplumun her bir bireyinin yapılması ve yapılmaması gerekenleri, iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilmesini sağlayarak onlara hem kendi hayatlarında hem de toplumsal hayatta rehberlik etme vazifesini üstlenen inançlar olarak tanımlanmaktadır. Değerler, bireylerin ortak davranışlar sergilemelerini ve kargaşadan uzak durmalarını sağlayarak toplumun düzen içerisinde yaşamasına ve bu düzenin devamlılığının sağlanmasına katkıda bulunmakla birlikte bireylerin kişiliğinin şekillenmesinde de büyük ölçüde etkilidir. Eğer bireylerde değerler açısından yeterli bir gelişim söz konusu olmazsa bu durum sonucunda onların gelecekte kişilik problemleri yaşama riski artar (Şimşek, 2020). Bu düşünceden hareketle değerler eğitimine çocukluk döneminde başlanması gerektiği söylenebilir. Çünkü çocukların önce ulusal değerleri daha sonra ise evrensel değerleri öğrenebilmeleri için değerler eğitimine ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyacı karşılamada ise çocuk kitaplarının birer araç görevinde olduğu söylenebilir. Çocuk kitaplarında sıklıkla işlenen değerler, aynı zamanda iyi bir insan olmanın gerektirdiği olumlu niteliklerdir. Böylece, çocuk kitaplarının çocukları iyi bir birey olarak hayata hazırlamayı hedeflediği de söylenebilir (Erdal, 2009, s. 4).

Çocuk edebiyatı, erken çocukluk dönemi ile başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan, çocukların dil gelişimi ve anlama seviyelerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal değere sahip olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren ürünlerin genel ismidir (Sever, 2021). Başka bir deyişle çocuk edebiyatı, çocukların duygu, düşünce, hayal ve isteklerine cevap verebilmek amacıyla oluşturulan ve çocukların okuması için yayınlanmış bütün yayınları içine alan bir edebiyattır (Sınar Çılgın, 2007; Enginün, 1991). Bu edebiyatın temel taşıyıcısı ise çocuk kitaplarıdır. Çocuk kitapları, çocuğun yazılı ve görsel kültürle iletişim halinde olmasına ve okuma alışkanlığı kazanmış bireyler olarak yetişmesine etki etmekle birlikte onların kişilik bakımından sağlıklı bir şekilde gelişmesine ve toplumsallaşmasına da katkıda bulunmaktadır (Fırat, 2012). Çocuk kitaplarında işlenen değerler incelendiğinde ise özellikle okul öncesi dönem ile ilköğretim birinci kademe düzeyindeki kitapların çocukları eğitime amacı taşıdığı söylenebilir (Erdal, 2020). Çünkü çocuklar iyilik, dürüstlük, çalışkanlık, yardımseverlik, paylaşma, hoşgörü gibi kendilerine hem bireysel yaşamlarında hem de toplumsal yaşamda fayda sağlayacak birçok değer ve davranışı kitaplar aracılığıyla kazanırlar (Sınar Çılgın, 2007). Ancak sadece çocukları eğitime amacı taşıyan kitaplar, ders kitabı şeklini alır. Çünkü edebiyat, bireye bir şeyleri öğretme amacının aksine güzeli, estetiği, ilham verici olanı ortaya çıkararak bireylerin güzellik ve estetik zevkini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Fakat edebî bir eser, estetiğin ve güzelliğin yanı sıra ortaya çıktığı toplumu yansıtır iyi-kötü, doğru-yanlış kavramları arasındaki farkı ortaya koyarak okuyucunun bu kavramlar hakkında düşünmesini ve belirli sonuçlara ulaşmasını da sağlar (Şimşek Ş. , 2020). Çocuklar, okudukları kitabın kahramanı ile empati kurup kitabın içeriğindeki iyi-kötü ve doğru-yanlış ayrımını fark ederek neyi yapıp neyi yapamayacaklarını kavrayabilirler.

Edebiyatın değerler eğitiminde bir araç olarak kullanılabilir olmasının nedenlerinden biri, edebiyatın çocukların hayatlarıyla ilgili olmayı karşılayabilecek nitelikte olmasıdır. Birçok araştırmacı tarafından değerlerin edebiyat ürünlerinin içerisinde aktif rol aldığı vurgulandığından dolayı değerler

eğitiminde çocuk kitaplarından faydalanmak mümkündür (Edgington, 2002, s. 113). Çocuklara değerler öğretilmeye çalışılırken, onlara bu değerlerle ilgili bilgi veren konuşmalar yapmaktansa yaparak, yaşayarak öğrenecekleri ortamlar oluşturulmalıdır (Erdal, 2019, s. 52). Çocuklar, çocuk kitapları aracılığıyla kitaplardaki kahramanlar ve onların yaşadığı olay ve durumlar hakkında düşünerek adil olmak, yardımsever olmak, sorumluluk sahibi olmak ve dürüst olmak gibi değerlerin önemini farkına varıp bu değerlerin ne anlama geldiğini kavrayabilirler. Çocuk edebiyatı, çocukların değerleri tanıyarak içselleştirmelerine katkıda bulunur. Özellikle kök değerlere çocuk kitapları içerisinde yer verilmesinin çocukların karakter gelişimine olumlu yönde etki edeceği söylenebilir. Çünkü çocukların kök değerler ile tanıştırılması, onların adil, arkadaş canlısı, öz denetim sahibi, sabırlı, saygılı, sevgi dolu, sorumluluk sahibi, vatansever ve yardımsever bireyler olarak yetişmesine katkıda bulunur.

Cahit Uçuk, çocuk romanlarında değerler ile ilgili iletilere sıklıkla yer veren bir çocuk edebiyatı yazarıdır. 17 Ağustos 1907 yılında Selânik'te doğup 1935 yılında *Yarımay* dergisinde yayınlanan *Bir Masal Ki Herkes Okumalı* başlıklı yazısıyla yazarlık dünyasına adım atan Cahit Uçuk, bir yazar olarak asıl ününü çocuklar için kaleme aldığı romanlar ile kazanır. Uçuk, 1957 yılında ilk kez yayınlanan *Türk İkiizleri* adlı çocuk romanı sayesinde "küçük Nobel" olarak bilinen Christian Hans Andersen Ödülü'nün şeref listesine girmeye hak kazanarak adını tüm dünyaya duyurur. Yazar, *Türk İkiizleri* ile elde ettiği başarıyı sürdürerek çocuklar için yazmaya devam eder ve otuzun üzerinde çocuk kitabı kaleme alır (Çınar, 2017, s. 35).

Uçuk, çocuk kitaplarını kaleme alırken rüyalarından ve hayallerinden ilham alır. Ancak yazar, kaleme aldığı eserlerinde gerçeklere yer vermeyi de ihmal etmez çünkü Uçuk'a göre çocuklar, bir kitabı okurken hem eğlenmeli hem de okudukları kitaptan bir şeyler öğrenebilmelidir (Uçuk, 2003, s. 36). Bu nedenle kaleme aldığı kitapların eğitici bir özelliğe sahip olmasına önem veren Uçuk, kitaplarında cumhuriyetin geleceği olan nesillerin nasıl eğitilmesi gerektiğine dair örneklerle de yer verir.

Bu nedenle bu araştırmanın amacı, Cahit Uçuk'un çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenerek yazarın romanlarında yer verdiği değerlerin Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak belirlenen kök değerler (Milli Eğitim Bakanlığı, 2019) ile uygunluğunu ortaya koymaktır.

Yöntem

Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanır. Başka bir ifadeyle nitel araştırma, kuram oluşturmayı temele alan bir yaklaşımla sosyal olguları ilişkili oldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana çıkaran bir yaklaşımdır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Verilerin analiz edilmesinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi tekniği, araştırmacının herhangi bir duruma doğrudan bir şekilde dâhil olmayarak inceleme yaptığı bir yöntemdir (Hazır Bıkmaz, Aksoy, & Tatar, 2013, s. 292). İçerik analizi tekniği; meta-analiz, meta-sentez ve betimsel içerik analizi olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır (Çalık ve Sözbilir, 2014, s. 34). Bu araştırmanın ana eksenini bir konu hakkında birbirinden bağımsız çalışmaların ele alınarak çalışma yönelimlerinin ve sonuçlarının açıklayıcı ve tanımlayıcı bir şekilde değerlendirmesini içeren betimsel içerik analizi (Çalık ve Sözbilir, 2014, s. 34) oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında, Cahit Uçuk'un *Türk İkiizleri*, *Gümüş Kanat*, *Sumru Kız*, *Yalçın Kayalar*, *İran İkiizleri*, *Mavi Ok*, *Doğanın Armağanı*, *Alın Teri*, *Eve Doğan Güneş*, *Esrarengiz Yalı*, *Sihirli Rüzgâr Çanı*, *Mavi Derinliklerdeki Sır*, *Düğüm Düğüm Üstüne* çocuk romanları ve *Küçük Çoban Alim Kız 1-2-3*, *Alim Kız Büyüdü 1-2-3-4-5* serilerinde yer alan değerler incelenmiş, inceleme sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda sonuçlara ulaşılmış ve önerilerde bulunulmuştur. Araştırma kapsamında Cahit Uçuk'un çocuk romanlarına yer verilmesinin nedeni ise yazarın; zeki, çalışkan, dürüst, yardımlaşmayı seven, sorumluluk sahibi, başarılı, paylaşımcı ve çevreyi koruma bilincine sahip kahramanlara eserlerinde sıklıkla yer vermesidir. Bu nedenle Uçuk'un çocuk romanlarının değerler eğitimi ile ilgili birçok ileti içerdiğini söylemek mümkündür.

Bulgular

Cahit Uçuk; zeki, çalışkan, dürüst, yardımlaşmayı seven, sorumluluk sahibi, başarılı, paylaşımcı ve çevreyi koruma bilincine sahip kahramanlara eserlerinde sıklıkla yer verdiğinden dolayı yazarın çocuk romanlarının değerler eğitimi ile ilgili birçok ileti içerdiği görülmektedir. Bu nedenle yazarın çocuk romanlarında yer alan bu iletiler, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak belirlenen kök değerlere (Milli Eğitim Bakanlığı, 2019) uygun bir şekilde sınıflandırılarak örneklerle açıklanmıştır:

Sevgi

Sevgi duygusu, çocuklarda doğuştan vardır. Ancak çocukta doğuştan var olan bu duygu, çevresi tarafından geliştirilir (Kayadibi, 2002). Bu nedenle çocuğun aile içerisinde, okul ortamında ve okuduğu bir kitapta sevgi ile karşılaştırılması gerektiği söylenebilir. Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında yer verilen sevgi değeri ile ilgili iletiler "aile/kardeş sevgisi", "hayvan sevgisi" ve "doğa sevgisi" olmak üzere üç başlık altında ele alınabilir.

Uçuk'un romanlarında çocukların aileleriyle iyi ilişkilerine sıklıkla değinilir. Romanlarda yer alan ailelerin ortak özellikleri her birinde sevginin, dayanışmanın, paylaşımın, saygının ve birliğin olmasıdır. Aileler, katı ve otoriter değildir. Aksine onlar, çocuklarını her zaman destekleyen ve onların düşüncelerine önem veren aileler olarak yansıtılır. Aileler, birbirlerine karşı kırıncı söylem ve davranışlardan uzak dururlar. Çocuklar bir hata dahi yapsa aileleri onlara yanlış yaptıkları davranışın doğrusunu sevecen bir dille anlatmaya çalışırlar. Örneğin, *Yalçın Kayalar* romanında dede, kendilerinden gizli bir şekilde denize açılan torunlarına kızmak yerine onları tatlı bir dil ile uyararak aralarındaki sevgi bağını vurgular ve bu sevgi bağı nedeniyle başlarına buyruk bir şekilde yaşayamayacaklarını anlatır (Uçuk, b.t., s.94)

Uçuk'un çocuk romanlarında kardeş sevgisi de önemli bir yere sahiptir. Yazarın romanlarında kardeşler, birbirlerini sevip korurlar. Uçuk'un *Mavi Ok* adlı romanında Türk, geçirdiği hastalık nedeniyle bir süre tekerli sandalyeye mahkûm kaldığında ağabeyi Mustafa, kardeşinin rahatsızlığı nedeniyle çok üzülür ve kendi bacaklarını kardeşine verebilmeyi diler (Uçuk, 2011, s. 195-196). *İran İkiizleri* ve *Türk İkiizleri* romanlarındaki kardeşler arasında da büyük ve güçlü bir sevgi vardır. Minâ ile Binâ adlı ikiz kardeşler birbirlerine anlayışlı ve sevgi dolu bir şekilde yaklaşırlar. Durak ise kardeşi Parlak hastalandığında kardeşinin başına kötü bir şey geleceği endişesiyle büyük bir korku yaşar: "*Bakalım bu gece ne düşler göreceğiz! Bizi çok korkuttun Parlak. Şimdiye kadar beni hiçbir şey böyle korkutamamıştı*" (Uçuk, 2018, s. 183). Parlak da Durak'a karşı saygısını ve sevgisini her zaman dile getirir: "*Peki, ecem, canım kurban olsun seni yaradana!*" (Uçuk, 2018, s. 196).

Uçuk'un romanlarında doğa ve hayvan sevgisine de sık sık yer verilir. Romanlarındaki kahramanlar doğayla ve hayvanlarla iç içedir. *Doğanın Armağanı* romanındaki Erdal buna örnek gösterilebilir. Romanda Erdal, okullarının ağaçsız bahçesine bakarak üzülen ve gelecek nesiller için bu bahçeyi yeşillendirmeyi kendisine hedef edinmiş bir çocuk olarak ele alınmaktadır (Uçuk, 2003, s. 180).

Mavi Ok romanında da doğa sevgisine yer verilir. Romanda Ata, doğasever bir çocuk olarak okuyucuya yansıtılır. Ata; resim çizmeyi çok seven, yetenekli bir çocuktur ve doğaya karşı duyduğu sevgi, ona ilham kaynağı olur. Doğaya ve doğadaki tüm canlılara karşı duyduğu bu sevgi, Ata'nın bu sevgilerle dolup taşarak eline geçen her kağıdın üzerine resim çizmesini sağlar (Uçuk, 2011, s. 37).

Sihirli Rüzgâr Çanı romanında ise şehirleşme nedeniyle doğanın tahrip olduğundan bahsedilerek doğanın insan hayatındaki önemi ve korunması gerektiği vurgulanır (Uçuk, 2016, s. 14).

Saygı

Özsaygı, benliğimizin bizi değerlendirmesi olarak tanımlanabilir. Yüksek özsaygıya sahip bireyler, kendi yetenek ve kararlarına güvenen, arkadaşlık ilişkilerinde başarılı olan, duygu ve düşüncelerini rahat ifade edebilen, iyimser, yaratıcı ve lider ruhlu bireyler iken düşük özsaygıya sahip bireylerde bu durumun tersi söz konusudur (Cihangir & Haktanır, 2000). Bu nedenle çocukların yüksek özsaygılı bireyler olarak yetişmesinde hem ailelere hem okullara büyük bir sorumluluk düştüğü söylenebilir. Ancak, çocuğun özsaygısı yüksek bir birey olarak yetişmesi için öncelikle saygı kavramını ve bu kavramın önemini bilmesi gerekmektedir.

Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında sevginin yanı sıra saygıya da önem verilir. Örneğin, *Mavi Ok* romanında ailenin tüm üyeleri dedelerine karşı büyük bir saygı duymaktadır. Aile, her zaman dedelerini baş tacı yapar, onunla birlikte aynı sofraya oturduklarında öncelikle büyük olarak onun yemeğe başlamasını bekleyip ardından kendileri de yemeye başlar: "*Bütün açıklıklarına rağmen, geleneği bozmadılar. Dedeleri ilk önce yemeğe başladı*" (Uçuk, 2011, s. 42).

Saygı değeri ile ilgili iletilerin yer aldığı bir diğer roman ise *Yalçın Kayalar*'dir. Uçkan ailesinin torunları, dayıları Yılmaz'a karşı saygıda kusur etmezler. Çocuklara göre dayıları konuşurken onun sözünü kesmek büyük bir saygısızlıktır: "*Ayşe, fazla gevezelik ettik. Dayımın sözlerini kesmek ayıptır*" (Uçuk, b.t., s.6).

Küçük Çoban Alim Kız 1 kitabında ise Alim'in babaannesi Gümüş Nine'ye duyduğu saygıya yer verilir. Alim, babaannesini her zaman sevgi ve saygı dolu gözlerle izleyip onu kendisine örnek alır (Uçuk, 2002, s. 95).

Adalet

Çocukların adaletin ne olduğunu anlamalarına yardımcı olmak, büyümenin ve empati kurmanın önemli bir parçasıdır. Çünkü adil olmanın önemini kavrayan çocuklar, sosyal ilişkilerini daha güçlü bir şekilde oluşturarak empati yeteneklerini geliştirirler (Song, 2020). Adalet değerine Uçuk'un *Gümüş Kanat* adlı çocuk romanında yer verilir. Romanda kitap satıcısı olan Nevzat Bey'in Kemal'e hediye ettiği kitabın içerisinden maddi açıdan değerli bir pul çıkar. Ancak Kemal'in babası, bu kitap Kemal'e hediye edilmiş bile olsa sahibinin Nevzat Bey olduğunu dile getirerek oğluna pulu Nevzat Bey'e geri vermesini tembihler:

"*Kıymetli bir pul,*" dedi. "*senin kitabının içinden çıkmış bile olsa bu pul kitapçı Nevzat Bey'e aittir.*" Kemal, bir babasına, bir annesine bakıyordu: "*Ama babacığım,*" dedi. "*Nevzat Bey kitabı bana hediye etmişti.*" Celil, oğluna dikkatle baktı. *Yüzündeki gülümseme silinmişti. Ciddi ve kati bir tavır takınmıştı: "Dedim ya çocuğum. Kitabı sana vermiştir ama içindeki pulu değil..."* (Uçuk, 2020, s. 139)

Dostluk

Çocuklar için arkadaş edinmek, sosyal ve duygusal gelişimlerinin önemli bir parçasıdır. Sosyal yeterlilik, fedakârlık, özsaygı ve kendine güven gibi özelliklerin hepsi, arkadaş sahibi olmayla pozitif olarak ilişkilidir. Yapılan çalışmalar, dostluk kurmanın çocukların kendileri hakkında daha fazla bilgi edinmelerini ve kendi kimliklerini geliştirmelerini sağladığını ortaya çıkarmıştır (Children and the Benefits of Friendship). Uçuk'un çocuk romanlarında dostluk değeri de önemli bir yere sahiptir. Romanlarda farklı milletlerin insanları arasındaki dostluğa ve sevgiye sık sık değinilir. Bunun örneklerinden biri ise *Eve Doğan Güneş* romanıdır. Romanında, farklı milletlerden çocuklara ve bu çocuklar arasındaki sarsılmaz dostluğa yer verilerek dostluğun önemi vurgulanır: “*Başardık! Bizler dünyaya örnek bir topluluğuz. Dinlerimiz, dillerimiz, bayraklarımız, milletlerimiz başka başka ama sevgide birleştik. İnsanlık ve sevgi her düşüncenin üstünde, milletler bizi örnek almalı. Yaşasın topluluğumuz... Yaşasın beraberliğimiz!... Yaşasın dostluğumuz!...*” (Uçuk, 1996, s. 90).

Esrarengiz Yalı romanında Kardelen ile Gülderen'in Londra'da yatılı okulda kaldıkları sürede birbirleri arasında bir dostluk bağı oluşur ve zamanla bu bağ daha fazla büyüyerek kardeşliğe dönüşür. Kardelen ile Gülderen arasındaki bu dostluğun izleri, Alim Kız ile Sumru Kız'da da görülmektedir. Alim ile Sumru tanıştıktan sonra aralarında güçlü bir dostluk bağı oluşur ve birbirlerini kız kardeş olarak görürler: “*Hem de böyle birbirini ölene dek sevecek, bir araya gelmeseler bile unutmayacak tatlar üstü bir dostluk kurarak...*” (Uçuk, 2002, s. 29).

Yardımseverlik

Yardımlaşmak, çocukların erken dönemlerde edinmesi gereken önemli bir değerdir. Çünkü çocuklar başkalarına yardım etmeyi öğrendiğinde onların nezaket, empati, şefkat vb. gibi önemli sosyal-duygusal becerileri de buna bağlı olarak gelişir (Hui ve diğerleri, 2020). Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında yer verilen bir diğer değer ise yardımseverliktir. Uçuk'un romanlarındaki kahramanlar, yardımsever kişilikleriyle ön plana çıkarlar. *Türk İkiizleri* romanındaki ikiz kardeşler Durak ile Parlak için annelerinin yükünü hafifletmek en büyük mutluluklardan biridir. İki kardeşler, annelerinin ona dediği her görevi büyük bir istek ve süratle yerine getirerek annelerine ev işlerinde yardımcı olurlar (Uçuk, 2018, s.161).

Mavi Ok romanında da aile bireyleri arasındaki yardımlaşma vurgulanmaktadır. Romanda, atalarından onlara emanet kalan topraklarında ev inşa eden ailenin her bir üyesi, bu inşaat sırasında birbirine destek olup yardımlaşarak el birliği ile evlerinin inşaatını tamamlarlar. Bu inşaat sırasında genç, yaşlı her bir aile üyesi evin yapımına yardımcı olur ve şikâyet etmeden, faydalı olma isteği ile çalışır (Uçuk, 2011, s. 18). Romanda, ailenin en küçük çocuğu olan Türk hastalığı nedeniyle bir süre istirahat etmek zorunda kaldığında kendi hastalığı için değil, annesine yardım edemediği için üzülür çünkü tıpkı Durak ile Parlak'ta olduğu gibi Türk için de en büyük mutluluklarından biri annesine ev işlerinde yardımcı olabilmektir (Uçuk, 2011, s. 161).

Gümüş Kanat romanında ise Kemal, ailesine her konuda yardımcı olmaya çalışan bir çocuktur. O, evin tüm işlerinde annesine yardımcı olarak bütün gün çok çalışan annesinin yükünü hafifletir. Kemal, babası uzun bir süredir hastalığı nedeniyle çalışmadığı için ailesine yardımcı olabilmek amacıyla okulunu bırakıp çalışmaya karar vererek fedakâr ve yardımsever bir çocuk olduğunu göstermektedir. Kemal sadece ailesine değil, çevresindeki diğer insanlara da yardımcı olabilmek ister. Bu insanlardan biri de kitapçı Nevzat Bey'dir. Kemal, Nevzat Bey'in yaşadığı zorlukları bildiği için bir gün para kazanmaya başladığında Nevzat Bey'e de yardım edebilmeyi içtenlikle diler (Uçuk, 2020, s. 41).

Sumru Kız romanında da yardımsever olmak ile ilgili iletilere yer verilmektedir. Sumru, obalarının tüm işlerinde babaannesine ve ablası Nazlı'ya her zaman yardım eder. Sumru da tıpkı Türk gibi ailesine yardım ettikçe mutlu hisseden bir çocuktur (Uçuk, 2016, s. 84). Sumru Kız'ın bu özelliği Alim Kız'da da görülür. Alim Kız, elinden geldiğince babaannesine yardım etmeye, onun yükünü hafifletmeye çalışır: *"Nasıl sanmazmışın... Tüm işlerinde, ben ona yardım ederim. Hele bu yıl bir yaş daha büyüdüm. Güç işleri onun elinden alır oldum. Örneğin odun kırmak, taşımak. Ocak yakmak. Yayı döğmek, yağ topaçlamak..."* (Uçuk, 2002, s. 55-56).

Alın Teri romanında ise Mehmet, yardımsever bir çocuk olarak ele alınmaktadır. Mehmet, evlerinin önünde oyunlar oynayıp koşuşturan çocuklara bir türlü anlam veremez ve hoşlanmaz. Aksine o; çalışmaktan, evde annesine, tarlada babasına yardım etmekten keyif alan bir çocuktur (Uçuk, 2018, s. 6-7). Buna ek olarak Mehmet, büyüdükçe ailesine daha fazla yardım edebileceği için sevinen bir çocuktur: *"Ben de büyüdüm artık. Bundan sonra daha çok yardım edeceğim size. Gelecek yıl okul bitecek. Size bir çift kol, el, bilek daha çok yardım edecek"* (Uçuk, Alın Teri, 2018, s. 49).

İran İki Kızı romanındaki Minâ ile Binâ da annelerine evin tüm işlerinde yardım eden çocuklardır. Onlar, annelerine yardım ederek yükünü azalttıkları için kendilerini mutlu hisseden çocuklardır (Uçuk, s. 17). Minâ ile Binâ'nın yardımseverliği *Düğüm Düğüm Üstüne* romanındaki Dilara'da da görülmektedir. Dilara da tıpkı Minâ ile Binâ gibi evin tüm işlerinde annesine yardımcı olur (Uçuk, 2013, s. 50).

Sorumluluk

Çocuklar, sorumluluk bilinci kazandıkça potansiyellerini tam olarak ortaya çıkarırlar ve doğru kararlar almaya yönelirler (Finn, 2020). Uçuk'un çocuk romanlarındaki kahramanlar, sorumluluklarının bilincindedirler ve bunları eksiksiz bir şekilde yerine getirmek için uğraşırlar. *Sumru Kız* romanında Sumru, gün içerisinde bitirmesi gereken tüm sorumluluklarını eksiksiz bir şekilde yerine getirir (Uçuk, 2016, s. 84). Sumru Kız'daki sorumluluk bilinci *Küçük Çoban Alim Kız 2* kitabındaki Alim Kız'da da görülmektedir. Gümüş Nine, Alim Kız'ın arkadaşı Sumru evlerine misafirliğe geldiği için torununa dinlenmesini ve bugünlük arkadaşıyla vakit geçirip hayvanları otağa götürmemesini söyleyince Alim Kız bu teklifi reddeder. Çünkü Alim Kız, sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiğinin farkında olan bir çocuktur: *"İş iştir nineciğim... Ben otağımın havasını özlerim sonra. Kuzucuklarım da öyle' cevabını vererek azığını torbasına yerleştirir, koca çınarın yanlarındaki otağına sürüp götürürdü hayvancıklarını."* (Uçuk, 2002, s. 76-77).

Türk İki Kızı romanındaki Parlak ve Durak kardeşler de sorumluluklarının bilincinde olan çocuklardır. Onlar, ne olursa olsun kendi sorumluluklarını kendileri yerine getirirler. Fatma bibi, kızının çok yorgun olduğunu ve uyuması gerektiğini düşünüp onun işlerini hafifletmek istese de Parlak, ne olursa olsun kendisine ait sorumlulukları annesinin değil kendisinin yerine getirmesi gerektiğini düşünür (Uçuk, 2018, s. 35). Durak da sorumluluklarının bilincinde bir çocuktur. O, kendisine ait sorumlulukları Parlak'ın yapmasını istemez: *"Ayvanın bir köşesinde duran sitilin birini yakaladı. Koşarak çıkıyordu. Durak onun yolunu keserek elinden sitili aldı: 'Su getirmek benim işim. Sen anama yardım et'"* (Uçuk, 2018, s. 100).

İran İki Kızı romanında ise Minâ sorumluluk sahibi bir çocuk olarak ele alınmaktadır. O, gün içerisinde bitirmesi gereken tüm işlerin sorumluluğunu üstlenir (Uçuk, b.t., s. 108). Minâ, kardeşi Binâ ahır işini kendisine bırakmasını söylediğinde onun teklifini kabul etmez çünkü bu onun sorumluluğudur: *"Ödev ödevdir kardeşim. Herhalde bu işleri abacımla hacı dedemize bırakacak değiliz"* (Uçuk, b.t., s. 108).

Dürüstlük

Dürüstlük, toplumsal ilişkilerin dayandığı temeldir çünkü dürüstlük aracılığıyla insanlar arasında karşılıklı güven ve saygı inşa edilir. Bu nedenle çocukların bir insanın güvenini kaybetmemek ve yalan söylememek gerektiğini bilmeleri, onların sosyal yaşamlarında güçlü arkadaşlık ilişkileri kurmalarına katkıda bulunur (JP International, 2021). Uçuk'un *Doğanın Armağanı* adlı romanında Erdal, kendisini musluğu açık bırakarak suları boşuna harcamak ile suçlayan ev sahibine kendisinin yalancı olmadığını dile getirip yalan söylemenin kötü bir davranış olduğunu vurgular (Uçuk, 2003, s. 17). *Yalçın Kayalar* romanındaki Ayşe de yalan söylemenin kötü bir davranış olduğunu farkındadır. Ayşe, büyüklerinin izni olmayan bir deniz gezisine çıkabilmek için yalan söylediklerinden dolayı kendisini suçlu hisseder (Uçuk, b.t., s. 25).

Eve Doğan Güneş romanında, Parlak'ın babasının ne kadar dürüst bir adam olduğuna değinilerek dürüstlüğün önemi vurgulanır: *"O yanlış davranışları yüzünden ona kızgın olduğum babam gerçekleri söyleyerek sevmeye layık bir insan olduğunu göstermiş oldu. O öyle dürüst bir kişidir ki onu doğruluktan hiçbir güç saptıramaz"* (Uçuk, 1996, s. 91-92).

Alın Teri romanında ise Mehmet, ağaçlara zarar vermesiyle meşhur olan komşularına yalan söyleyerek onun ormana gidip ağaçları kesmesine engel olur. O, bir yandan yalan söylemenin kötü bir şey olduğunu bildiği için üzülürken bir yandan da ağaçlara zarar gelmesini engelleyebildiği için sevinir (Uçuk, 2018, s. 202).

Vatanseverlik

Çocuklara yaşadıkları ülkenin tarihini aktarmak ve kültürel değerlere sahip çıkma bilinci kazandırmak, onların milli değerleri kavramalarını sağlamakla birlikte içlerinde taşıdıkları vatan sevgisini ve bağlılığı artırır. Bu düşünceden hareketle Uçuk'un çocuk romanları incelendiğinde, yazarın çocuk romanlarında bireyin ülkesini ve bayrağını sevip korumasının ve kültürel değerlerine sahip çıkmasının önemine sık sık yer verdiği tespit edilmiştir. Romanlardaki kahramanlar, ülkelerine karşı büyük bir sevgi beslerler. Aileler, çocuklarının vatan sevgisini kuvvetlendirmek için onlara Türk tarihini anlatırlar. Ailelerinde büyük bir vatan sevgisi ile yetiştirilen çocuk kahramanlar, eğitimlerini en iyi şekilde tamamlayarak ülkelerine hizmet etmek, faydalı olmak isterler.

Türk İkipleri romanında Durak ile Parlak kardeşler, köylerinin ilerlemesi için okumaları gerektiğini düşünürler. Onları en büyük hedefleri İstanbul'a okumaya giderek hem kendilerini hem de köylerini ileriye taşıyabilmektir (Uçuk, 2018, s. 148).

Sihirli Rüzgâr Çanı romanında Çeşmibülbül, ülkesine faydalı bir birey olabilmek için iyi bir eğitim almayı ister. Ancak o, bu eğitimini yabancı bir devlet yerine kendi ülkesinin okullarında tamamlamak ister. Bu nedenle o, ailesinin onu Amerika'da okutma teklifini reddederek kendi memleketinin okullarında eğitim almayı seçer (Uçuk, 2016, s. 71-72).

Yazarın romanlarında aileler, çocuklarının milli değerlerine sahip çıkabilmesi için onlara vatan sevgisinin ve vatan için çalışmanın önemini anlatırlar: *"Tarihi sevdiğine, pek sevindim doğrusu. İnsan, milletinin geçmişini bilirse, kendisini daha iyi tanır ve daha kuvvetli bulur. Türk soyunun kökleri çok eski devirlere kadar uzanır. Çeşitli çağlarda Türkler, medeniyetleri, kültürleriyle daha birçok özellikleriyle kendilerini dünyaya tanıtmışlardır"* (Uçuk, 2011, s. 101).

Uçuk'un romanlarındaki kahramanların yüreklerinde vatanlarına, milletlerine karşı sonsuz bir sevgi vardır. *Alın Teri* romanında Mehmet, okulda her sabah hep bir ağızdan *"Türk'üm! Doğruyum!"* diyerek öğrenci andını okudukları için sevinip heyecanlanan bir çocuktur (Uçuk, 2018, s. 193).

Uçuk'un çocuk romanlarında millet büyüklerine duyulan sevgi izlerine sık sık rastlanır. Yazarın romanlarının neredeyse tümünde Atatürk'e olan sevgi ve saygıya yer verilir. Bunun önemli bir örneği, *Mavi Ok* romanında karşımıza çıkar. Romanda, dede Ali Rıza Vardar, Atatürk'ün hem çocukluk hem de silah arkadaşısıdır. Dede, kendi çocuklarını büyük bir Atatürk sevgisi ile yetiştirdiği gibi torunlarına da bu sevgiyi aşlamaya özen gösterir ve torunlarına sık sık Atatürk ile ilgili anılarını anlatır (Uçuk, 2011, s. 48). Romanda çocukların isminin sırayla Mustafa, Kemal, Ata ve Türk olması da ailenin Atatürk'e olan sevgisini ortaya koymaktadır. Çocuklar, Mustafa Kemal Atatürk ismini taşıdıkları için ülkelerine lâyük bireyler olabilmek adına çabalarlar (Uçuk, 2011, s. 141).

Türk İnkizleri romanında ise anne Fatma bibi, çocuklarına Atatürk'ün bu vatan için yaptıklarından bahseder: "Osmanlı İmparatorluğu, tarihteki en yüksek ve parlak devrini yaşamış, bitirmişti. Türkler, kendilerine yeni bir yol açmak zorunda idiler. Allah bize Atatürk'ü verdi. Atatürk, Türk milleti ile el ele büyük Türk inkılâbını yaptı. Nur içinde yatsın koca Atatürk. Türk milletine çok güzel yol açtı" (Uçuk, 2018, s. 229-230).

Uçuk'un romanlarındaki ebeveynlerin ülkeleriyle ilgili tarihi bilgileri çocuklarına anlatarak onların tarihi bilgilerini genişletmeye çalıştıkları görülür: "Kemal'in babası ile annesinin okumuş olması ne talihti. Tarih babasının ağzında bir masaldı. Annesi eski Türk sanatkârlarını anlatırdı" (Uçuk, 2020, s. 56). Aileler, çocuklarına kültürel değerleri koruma bilincini de aşlamaya çalışır. Bu sayede çocuklar, kültürel miraslarına karşı büyük bir hassasiyete sahiptirler. *İran İnkizleri* romanında Minâ, evlerinde bulunan tarihi kapılarının değerli ve önemli olduğunu düşünerek bunların müzeye götürülmesi için müze yetkililerine haber verir (Uçuk, b.t., s. 186-246).

Gümüş Kanat romanında Kemal, tarihi bir tünelin keşfedilmesinde önemli bir rol üstlenerek madalya ile ödüllendirilir (Uçuk, 2020, s. 112). *Mavi Derinliklerdeki Sır* romanında ise Siyavuş, tarihi eser kaçakçılarının yakalanmasına yardımcı olup bu tarihi eserlerin müzeye gönderilerek koruma altına alınmasını sağlar (Uçuk, 2018, s. 121).

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çınar (2017), *Cahit Uçuk'un Çocuk Romanlarında Tip ve İletiler* adlı çalışmasında Uçuk'un çocuk romanlarında yer alan kahramanları ve iletleri incelemiştir. Ancak literatürde, Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında yer alan değerler eğitimi ile ilgili iletlerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında belirlenen kök değerlere uygun bir şekilde sınıflandırılarak örneklerle açıklandığı başka bir çalışma bulunmamaktadır. Çalışma, bu açıdan alandaki ilk araştırmadır.

Toplumsal hayatın belirli bir düzen içerisinde olabilmesi için ortak değerlerin birleştirici gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Bireylerin doğruluk, misafirperverlik, hoşgörü, saygı ve sevgi gibi yasa gücüyle benimsetilemeyecek insani değerlere olan bağlılığı toplumsal ilişkilerin düzenli bir şekilde sürdürülmesini sağlar. Değerler, toplumdaki çözümlenin önlenmesinde olduğu kadar toplumdaki bireyler arasındaki barışın, hoşgörünün, saygının, sevginin ve anlayışın sağlanmasında da önemli bir etkiye sahiptir (Aydın, 2020). Bu nedenle toplumsal yaşamın düzen ve huzur içerisinde sürdürülmesinin yolu, nitelikli bir değerler eğitiminden geçmektedir. Bu eğitime, bireylerin sağlıklı bir kişilik geliştirip toplumsal hayata uyum sağlayabilmeleri adına çocukluk döneminde başlanması gerektiği söylenebilir.

Değerler eğitimi, çocuğun doğuştan getirdiği en iyi yönünü ortaya çıkararak kişiliğinin çok yönlü bir şekilde gelişmesine katkıda bulunmayı, bireyi ve toplumu yanlış düşünce ve davranışlardan uzak tutmayı, bireyleri doğru düşünce ve davranışlarla donatmayı ve bu düşünce ve davranışlarının devamlılığını hayat boyu sağlamayı amaçlamaktadır. Bu nedenle çocukların değerler ile tanıştırılması ve onlara değerler hakkında doğru bilgiler verilmesi gerekmektedir (Aydın, 2020).

Çocuklar iyilik, dürüstlük, çalışkanlık, yardımseverlik, paylaşma, hoşgörü gibi kendilerine toplumsal yaşamda fayda sağlayacak birçok değer ve davranışı kitaplar aracılığıyla kazanırlar (Sınar Çılgın, 2007). Bu nedenle birçok çocuk kitabı yazarının, kitaplarında çocukları iyiye ve doğruya yönlendirmek amacıyla değerler eğitimi ile ilgili iletilere yer vermeye özen gösterdiği söylenebilir. Cahit Uçuk'un çocuk romanları incelendiğinde ise yazarın bu amaca sahip olan yazarlardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Uçuk'a göre çocuklar, bir kitabı okurken hem eğlenmeli hem de okudukları kitaptan bir şeyler öğrenebilmelidir (Uçuk, 2003, s. 36). Bu nedenle yazarın çocuk kitaplarında değerler ile ilgili iletilere sıklıkla yer vermesinin öğretici bir amaç taşıdığı sonucuna ulaşılabılır.

Cahit Uçuk'un çocuk romanları, çocukların değerler ile tanışmasını ve bu değerleri içselleştirmelerini sağlayacak birçok iletiye sahiptir. Yazarın neredeyse tüm çocuk romanlarında sevgi, saygı, adalet, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik, sorumluluk, adalet ve dostluk değerlerine yer verdiği tespit edilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, yazarın çocuk romanlarının Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretim programlarında "adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik" olarak yer verdiği kök değerler ile örtüştüğü görülmüştür. Ancak yazarın çocuk romanlarında öğretim programlarında verilen kök değerler arasından öz denetim ve sabır değerlerine yer verilmediği, yazarın romanlarında adalet, dostluk, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik değerlerine ise sık sık yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Cahit Uçuk'un çocuk romanlarında çocukların nitelikli bir değerler eğitimi ihtiyacını karşılayabilecek iletilere yer verildiği için bu eserler, çocukların okuması gereken çocuk kitapları arasındadır. Bu nedenle aileler ve eğitimciler, çocukları Uçuk'un çocuk romanları ile tanıştırmalıdır. Buna ek olarak, çocukların doğayı/hayvanları sevip korumak, yardımlaşmak, kültürel değerlere sahip çıkmak, aileyi/kardeşleri sevmek, saygılı olmak, adaletli olmak, sorumluluk sahibi olmak, dostluğa önem vermek ve dürüst olmak gibi değerleri edinebilmeleri için Cahit Uçuk'un çocuk romanlarından yararlanılmalıdır.

Kaynakça

- Aydın, M. Z. (2020). Değerler Eğitimi. Ş. Şimşek, & F. Bulut içinde, *Çocuk Edebiyatı Yazarlarının Kaleminden Değerler Eğitimi* (s. 1-7). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Children and the Benefits of Friendship* . (b.t.). *Life Education*:
<https://www.lifeeducation.org.au/parents/children-and-the-benefits-of-friendship>
 adresinden alınmıştır.
- Cihangir, S., & Haktanır, G. (2000, Mart 1). On Yaşındaki Çocukların Denetim Odakları İle Özsaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, s. 169-182.
- Çalık, M., & Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 33-38.
- Çınar, H. (2017). *Cahit Uçuk'un Çocuk Romanlarında Tip ve İletiler*. İstanbul: Hiper Yayın.
- Edgington, W. D. (2002). To Promote Character Education, Use Literature for Children and Adolescents. *The Social Studies*, 113-116.
- Enginün, İ. (1991). Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları* (s. 392-399). içinde İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Erdal, K. (2009). Eğitim Değerleri Açısından Çocuk Kitapları, *Akademik Bakış, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E Dergisi*, Sayı 17, Temmuz-Ağustos-Eylül 2009.
- Erdal, K. (2019). Çocuk Oyunlarında Değerler Eğitimi, *IJHAR Uluslararası Hakemli İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, Yıl 3, Sayı 2, Aralık 2019.
- Erdal, K. (2020). *Örneklerle Değerler Eğitimi*. Bursa: Sentez.

- Finn, J. F. (2020, Şubat 1). *Developing responsibility in kids: Here's what to know*. Today: <https://www.today.com/parenting-guides/developing-responsibility-kids-ages-8-11-t179128> adresinden alınmıştır.
- Fırat, H. (2012). Çocuk Edebiyatının Türkçe Eğitimindeki Yeri: Biyografi Örneği. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 44-56.
- Hazır Bıkmaz, F., Aksoy, E., & Tatar, Ö. (2013). Eğitim Programları ve Öğretim Alanında Yapılan Doktora Tezlerine Ait İçerik Çözümlemesi (1974-2009). *Eğitim ve Bilim*, 288-303.
- Hui, B. P. H., Ng, J. C. K., Berzaghi, E., Cunningham-Amos, L. A., & Kogan, A. (2020). Rewards of kindness? A meta-analysis of the link between prosociality and well-being. *Psychological Bulletin*, 146(12), 1084–1116. <https://doi.org/10.1037/bul0000298>
- JP International. (2021, Ekim 26). *Teaching Children the Importance of Honesty*. JP International School: <https://www.jpinternational.co.in/teaching-children-the-importance-of-honesty/> adresinden alınmıştır.
- Kayadibi, F. (2002). Sevgi Faktörünün Eğitim Verimliliği Üzerine Etkisi. *Journal of Istanbul University Faculty of Theology*, 33-50.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7 ve 8. Sınıflar). Ankara.
- Özen, Y. (2015). *Sorumluluk Eğitimi*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem.
- Sınar Çilgin, A. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Song, S. (2020, Mayıs 18). "That's Not Fair!" *Teaching The Meaning Of Fairness*. Better Kids: <https://betterkids.education/blog/thats-not-fair-teaching-the-meaning-of-fairness> adresinden alınmıştır.
- Şimşek, Ş. (2020). Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi. Ş. Şimşek içinde, *Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi, Çocuk Edebiyatı Yazarlarının Kaleminden Değerler Eğitimi* (s. 9-19). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Uçuk, C. (2003). *Yıllar Sadece Sayı*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.

İncelenen Kitaplar

- Uçuk, C. (1996). *Esrarengiz Yalı*. İstanbul: Uçuk Yayınları.
- Uçuk, C. (1996). *Eve Doğan Güneş*. İstanbul: Uçuk Yayınları.
- Uçuk, C. (2002). *Küçük Çoban Alim Kız 1*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2002). *Küçük Çoban Alim Kız 2*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2002). *Küçük Çoban Alim Kız 3*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2003). *Doğanın Armağanı*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2004). *Alim Kız Büyüdü 1: Rengârenk Hayaller*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2004). *Alim Kız Büyüdü 2: Karlıcadağ'ın Melekleri*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2004). *Alim Kız Büyüdü 3: Sevgiler Düğüm Düğüm*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2004). *Alim Kız Büyüdü 4: Gurbette İki Yürek*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2004). *Alim Kız Büyüdü 5: Vatana Uzanan Yollar*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2011). *Mavi Ok*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2013). *Düğüm Düğüm Üstüne*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2016). *Sihirli Rüzgâr Çanı*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2016). *Sumru Kız*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Uçuk, C. (2018). *Alın Teri*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Uçuk, C. (2018). *Mavi Derinliklerdeki Sır*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Uçuk, C. (2018). *Türk İkizleri*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat .

Uçuk, C. (2020). *Gümüş Kanat*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Uçuk, C. (b.t.). *İran İkizleri*. İstanbul: Uçuk Yayınları.

Uçuk, C. (b.t.). *Yalçın Kayalar*. İstanbul: Uçuk Yayınları.

Extended Abstract

Values contribute to the society to live in order and to ensure the continuity of this order by ensuring that individuals exhibit common behaviors and stay away from chaos, and they are also significantly effective in shaping the personality of individuals. If there is a lack of values in individuals, this causes an increase in the risk of experiencing personality problems in the future (Şimşek, 2020). Based on this idea, children need values education so that they can grasp values at an early age. It can be said that children's books serve as a tool in meeting this need.

Children's literature is a literature that includes all publications that are created to respond to children's feelings, thoughts, dreams and wishes and that are published for children to read (Sınar Çılgin, 2007; Enginün, 1991). The main carrier of this literature is children's books. When the values in children's books are examined, it can be said that especially the books at the pre-school period and primary education level aim to educate children (Erdal, 2020). Because children acquire many values and behaviors that will benefit them both in their individual and social life, such as kindness, honesty, industriousness, benevolence, sharing and tolerance through books (Sınar Çılgin, 2007). Because, besides aesthetics and beauty, a literary product reflects the society in which it emerged, reveals the difference between the concepts of good-bad, right-wrong, and enables the reader to think about these concepts and reach certain results (Şimşek Ş., 2020). Children can understand what they can and cannot do by empathizing with the hero of the book they are reading and realizing the difference between good-bad and right-wrong in the content of the book.

Since it is emphasized by many researchers that values play an active role in literary products, it is possible to benefit from children's books in values education (Edgington, 2002, p. 113). Through children's books, children can realize the importance of values such as

being fair, helpful, responsible and honest by thinking about the heroes in the books and the events and situations they experience, and they can comprehend what these values mean. The use of children's literature in this way contributes to children's internalization of these values by recognizing them. One of the important points for children's books to make this contribution to children is the language and style used by the author of the book. For this reason, a children's book cannot be considered independent of its author.

Cahit Uçuk, one of the important writers of Turkish children's literature, made her name known all over the world by being entitled to be included in the honor list of the Christian Hans Andersen Prize, known as the "little Nobel", thanks to her children's novel Turkish Twins, which was first published in 1957. The author continued to write for children by continuing her success with Turkish Twins and wrote more than thirty children's books (Çınar, 2017, p. 35).

Cahit Uçuk often includes heroes who are intelligent, hardworking, honest, cooperative, responsible, successful, sharing and conscious of protecting the environment. For this reason, it is possible to say that Uçuk's children's novels contain many messages about values education. The aim of this research is to determine whether the messages related to values education in Cahit Uçuk's children's novels are determined as "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love,

responsibility, patriotism, helpfulness" in the curriculum of the Ministry of National Education. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2019).

Qualitative research is an approach that emphasizes researching and understanding social phenomena in the environment they are related to, with an approach based on theory building. In the research, the document analysis method, one of the qualitative research methods, was used. Document analysis includes the analysis of written materials containing information about the case or cases that are aimed to be investigated (Yıldırım and Şimşek, 2021). In the research, 13 children's novels and 2 book series by Cahit Uçuk were used as data collection tools. Within the scope of the research, the values in Cahit Uçuk's children's novels were examined, conclusions were reached and suggestions were made in line with the findings obtained as a result of the analysis.

As a result of the research, it has been determined that Cahit Uçuk's children's novels have many messages that will enable children to meet values and internalize them. When evaluated from this point of view, it has been seen that the author's children's novels overlap with the core values included in the curriculum of the Ministry of National Education as "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism, helpfulness".

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır.

Yayın Etiği Beyanı

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.